



Pædagogisk læreplan

Dagtilbud: Skovgårdsparkens Børnehave

Dato: 28. oktober 2020



Den styrkede pædagogiske læreplan

Indledning

Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan med afsæt i bestemmelserne i dagtilbudsloven. Denne skabelon til den styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet i en arbejdsgruppe bestående af dagtilbudsledere, BUPL, FOA, De selvejende dagtilbud, områdechefer og forvaltningen.

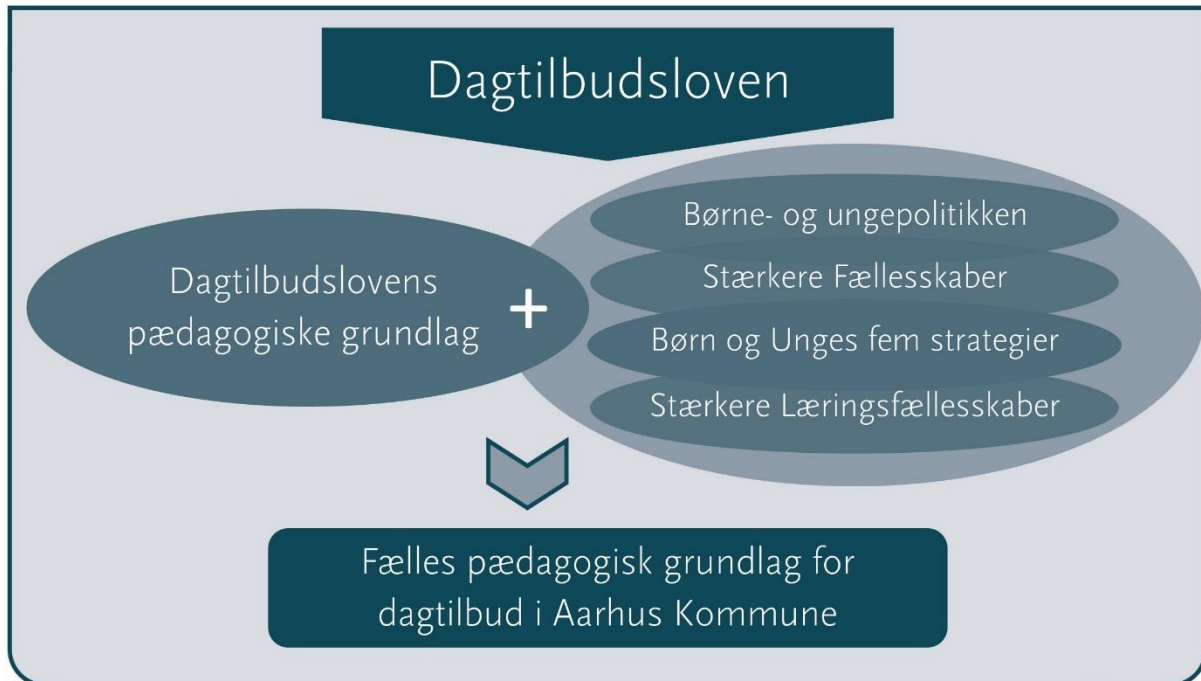
Skabelonen er en hjælp til at indfri de krav, der i lovgivningen stilles til den skriftlige pædagogiske læreplan, og er det redskab, som dagtilbuddene i Aarhus Kommune skal bruge til at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Det er afgørende, at den styrkede pædagogiske læreplan udarbejdes i og tilpasses en lokal kontekst, så den bliver rammen for al pædagogisk arbejde i dagtilbuddet og et pædagogisk redskab, der understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe gode pædagogiske læringsmiljøer for børnene. Læreplanen skal samtidig være med til at understøtte sammenhængen i tilbuddene til børnene, de unge og deres familier i lokaldistrikterne.

Temaerne i skabelonen er beskrevet ud fra det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Det pædagogiske grundlag tager afsæt i dagtilbudslovens formuleringer og vores lokale børne- og ungepolitik, 0-18-årsperspektivet, strategier mv.

Oktober 2018





Ministeriets intention med den pædagogiske læreplan er, at:

"... dagtilbuddets pædagogiske læreplan med udgangspunkt i de centrale elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser af læreplanstemaerne skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet, herunder sikre at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene m.v."

Ministeriets samlede beskrivelse af rammer for den pædagogiske læreplan er beskrevet i: **"Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold"**, der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud under overskriften "Den styrkede pædagogiske læreplan".

Udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Inden den pædagogiske læreplan udarbejdes, skal der lokalt i dagtilbuddet tilrettelægges en proces for, hvordan den udarbejdes, hvem der inddrages hvornår, hvordan der arbejdes med den og overvejelser



om, hvordan arbejdet med den evalueres. Til at understøtte den proces har Børn og Unge udarbejdet en procesvejledning, der kan bruges som ramme for arbejdet.

Selve skabelonen til udarbejdelsen af den styrkede pædagogiske læreplan er bygget op, så der for hvert tema er en rammesættende tekst fra det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Herefter følger et skrivefelt med en vejledning til, hvad der skal være fokus på og forslag til tre refleksionsspørgsmål, der kan bruges som afsæt for drøftelser, dagtilbuddets beskrivelse af temaet og systematisk refleksion og evaluering.

Indholdet er:

1. Børnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg og børnefællesskaber
4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen
5. Læring og de seks læreplanstemaer
6. Børnemiljø
7. Børn i udsatte positioner
8. Forældresamarbejde
9. Inddragelse af lokalsamfundet
10. Sammenhæng med børnehaveklassen
11. Ledelse
12. Pædagogisk personale
13. Dokumentations- og refleksionspraksis
14. Evaluering

1. Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

Beskrivelse af, hvordan det grundlæggende børnesyn kommer til udtryk hos os.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan understøtter vi organisatorisk, at børnene i vores dagtilbud oplever nærhed, omsorg og anerkendende relationer?
- Hvordan understøtter vi, at alle børn oplever social samhørighed?





- Hvordan arbejder vi for, at vores børnesyn altid er afsat for vores praksis?
- ...

I Skovgårdsparkens børnehave er vores grundlæggende værdi respekten for den enkelte og den enkeltes baggrund. Respekt og ligeværdighed skal karakterisere dagligdagen i børnehaven.

Det enkelte barn er unikt, og indeholder masser af ressourcer og udviklingspotentialer. Vi er bevidste om at et fællesskab ikke udelukkende udvikles ved at fokusere på individet. Fællesskabet er rammen for det enkelte barns dannelse og udvikling og evne til at lærer at indgå i sociale sammenhænge.

Vi opfatter barnet som et aktivt individ med viden, meninger, drømme og ønsker for fremtiden og den dagligdag det indgår i. Vi opfordrer det enkelte barn til at udtrykke og efterleve behov – sige til og fra og ved at tage vare på egen integritet. Personalet støtter barnet ved at tage udgangspunkt/hensyn til barnet i den pædagogiske praksis og i de børnefællesskaber/børnemiljøer barnet er en del af.

Hvordan:

- Vi arbejder stueinddelt, så barnet har et fast tilhørssted. Børnene oplever social sammenhørighed ved at høre til på en fast stue - i et kendt børnefællesskab med nærværende, kendte voksne og kammerater. I dette trygge, velkendte læringsmiljø kan børnene danne relationer samt udvikle sig på tværs af alder og kultur.
- Når vi laver nye pædagogiske tiltag eller ændringer i strukturen er det med udgangspunkt i den enkelte børnegruppe.
- Vi tilrettelægger vores ugeplaner med fokus på det inkluderende børnefællesskaber og vores børnesyn.
- Vi arbejder med en anerkendende tilgang og et positivt børne og menneskesyn, med udgangspunkt i, at alle børn føler sig værdsat og som en del af fællesskabet.
- Vi arbejder med relations dannelse i små grupper, for at skabe tryghed og overskuelighed for børnene.
- Det er vigtigt for os at være gode rollemodeller og skabe en god omgangstone.
- Vi møder det enkelte barn med et åbent sind og en interesse for dets oplevelser, hverdag og familie. Dermed oplever børnene en tæt og forbunden relation mellem familie og institution.
- Vi har fokus på barnets ressourcer og på hvordan vi kan støtte og skabe rammerne for, at barnet kan bringe sine ressourcer i spil som et positivt bidrag til børnefællesskabet, samt udvikle sig og lære nyt.



2. Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

Beskrivelse af, hvordan vi sikrer børnenes ret til medbestemmelse og understøtter deres tiltagende mestring af eget liv.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvad forstår vi ved børnenes eget perspektiv og deres ret til medbestemmelse?
- Hvordan arbejder vi konkret med at få børnenes stemme frem?
- Hvordan får vi konkret anvendt børnenes perspektiver i vores pædagogiske læringsmiljøer?
- ...

I Skovgårdsparkens børnehave arbejder vi ud fra et børneperspektiv der siger, at det at være barn har en værdi i sig selv.

Vi anerkender at børnene skal føle sig set, hørt og forstået, og at de skal opleve sig selv som aktive medskabere af deres egen hverdag, læring, udvikling og dannelse, som pædagogerne har ansvaret for at skabe rammerne for.

Hvordan:

- Vi skaber sociale rum for samtaler med børnene hvor vi sammen undrer os, stiller spørgsmål og kommer med ideer og forslag som evt. kan bruges i hverdagen og i livet generelt. De voksne tager gerne samfundsaktuelle emner med til børnegruppen og spørger ind til deres forståelse og oplevelser.
- De voksne hjælper til at bevare fokus i samtaler. Vi holder samling næsten hver dag, hvor børnene sidder i rundkreds i det faste børnefællesskab og kan komme med tanker, ideer og input til hverdagen i børnehaven. Vi arbejder med at give plads til alle i fællesskabet - Vi rækker hånden op, taler efter tur og lytter til hinanden, fordi alles stemmer er vigtige og alle har lige meget ret til at komme til orde og blive anerkendt.



- De voksne er opmærksomme på at gribe og udfordre børnenes initiativer og forslag til leg og udfoldelse eller praktiske ændringer i børnehaven f.eks. børnenes ønske om cykler på legepladsen hver dag.
- Vi møder barnet med tålmodighed, ro og opmuntring til at afprøve egne evner både sociale, praktisk, motorisk og kognitivt.

3. Leg og børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn.

Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene.

Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Beskrivelse af den pædagogiske praksis, som understøtter udvikling af både børnefællesskaber og det sociale rum, hvor det enkelte barn lærer og udvikler sig. Beskrivelsen skal både omhandle børnegruppen på dagtilbudsniveau og de forskelle, der kan være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan kan vi arbejde med, at dagtilbuddets børnefællesskaber understøtter alle børns udvikling af gåpåmod og integritet, giver plads til legen og til i legen at afprøve forskellige roller og positioner?
- Hvad er vores opgave og ansvar, når vi etablerer børnefællesskaber, hvor børn kan lege og udvikle sig selv i samspil med andre?
- Hvordan sikrer vi, at alle børn på tværs af køn, kultur, og alder har lige muligheder, er en del af fællesskabet, og at de oplever, de har medbestemmelse?
- ...





I Skovgårdsparkens Børnehave arbejder vi med, at vores børnefællesskaber understøtter alle børns leg, læring, trivsel og udvikling samt deres gåpåmod og integritet, så de kan lege og udvikle sig i samspil med de andre børn.

Vi ser legen som en grundlæggende værdi for børnenes udvikling og forsøger derfor at skabe de bedst mulige rammer for leg og socialt samspil med andre børn i hverdagen.

Hvordan:

- Vi er opmærksomme på at dele børnegruppen op i mindre sociale legefællesskaber i løbet af dagen. Det kan også handle om at beskytte en spontant opstået leg. Grupperne laves som udgangspunkt på baggrund af børnenes egne initiativer og valg. Vi forsøger dog til tider at udfordre fasttømrede lege konstellationer, så børnene får øjnene op for nye sociale muligheder i fællesskabet.
- Når der arrangeres ture ud af huset, laves aktiviteter m.m. sker det med udgangspunkt i overvejelser om meningsfulde sociale match og et forsøg på at styrke børnenes indbyrdes relationer eller kompetencer. Vi forsøger at give børnene nogle fælles oplevelser som bringer dem tættere sammen. Dette er f.eks. vigtigt når et nyt barn skal introduceres for børnefællesskabet. Ligeledes medtænkes der at de børn der er tilbage på stuen har mulighed for at indgå i et meningsfuldt socialt legefællesskab eller i en voksenstyret aktivitet.
- Vi har fokus på, at legen har værdi i sig selv. Derfor tilbyder vi aktiviteter der er valgfrie og tilpasset det enkelte barn, samtidig igangsætter vi også rammesatte, voksenstyrede og udfordrende aktiviteter.
- Vi arbejder med at skabe mange små læringsmiljøer i det store læringsmiljø og gør derfor meget ud af at dele -samt fordele børnene i små rum og grupper. På den måde opleves der tæt sammenhørighed og der gives mulighed for ro og fordybelse til at lege udviklende lege i et lille børnefællesskab.
- Vores opgave er at tage vare på alle børn og sørge for, at alle børn oplever sig som en del af børnefællesskabet på tværs af køn og kultur. Derfor sætter vi ofte børnene sammen i aldersdifferentierede grupper, så de kan få øjnene op for hinanden. Vi laver desuden grupper med både de yngste og de ældste børn, fx storbørnsgruppen for kommende skolebørn på tværs af huset, to gange om ugen.
 - Den ene storbørnstur til et sted i nærområdet, museer, teater, biograf og andre kulturelle og æstetiske oplevelser.
 - Den anden tur er til Nordgårdshallen, hvor der laves gymnastik, regellege og lign.Mens storbørnsgruppen er ude at huset er der rum til udfoldelse for de 3-4-årige som laver rytmik, synger og leger.



4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og læring og indeholder mange af de andre aspekter beskrevet i skabelonen.

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helheds-syn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle.

Beskrivelse af det pædagogiske læringsmiljø og den intenderede pædagogik, som skal være til stede hele dagen og i alle rutiner og aktiviteter, både de planlagte vokseninitierede aktiviteter og børnenes spontane leg og aktiviteter. Beskrivelsen skal både rumme miljøet i børnegruppen på dagtilbudsniveau og de forskelle, der kan være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvad kendetegner et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er fokus på udvikling af børnenes kompetencer gennem hele dagen?
- Hvordan udvikler vi de daglige rutiner, så de bliver en del af det samlede pædagogiske læringsmiljø og understøtter læreplanstemaerne?
- Hvordan tager vi skridtet videre fra intenderet pædagogik til konkret udførelse i praksis?
- ...

I Skovgårdsparkens Børnehave er børnene en del af et pædagogisk læringsmiljø fra de kommer til de bliver hentet.

Børnene bliver fra morgenstunden af mødt af omsorgsfulde og nærværende pædagoger, som hjælper dem med at sige farvel til mor og far samt med at komme i gang med en leg eller aktivitet, som giver mening for det enkelte barn.



Det, som kendetegner læringsmiljøet i vores børnehave er, at der hele dagen igennem er læring til stede i form af forskellige selvvalgte aktiviteter - lege, spil, kreative sysler, men også voksenbestemte aktiviteter, hvor pædagogerne sætter rammen for f.eks. et projekt, Hit med lyden lege/spil/samling, at klippe, læsning, sang/musik/rytmik, ture ud af huset. I børnehaven har hver stue en ugeplan der varierer fra uge til uge. Børn og forældre kan følge med i ugeplanen på intra og den enkelte stues opslagstavle.

Når der på stuerne er projekter, gennemgår de respektive pædagoger hvilken læring og hvilke kompetencer børnene forhåbentlig skal få ud af det enkelte projekter.

Vi har fokus på læringsmiljøet i de daglige rutiner fx. i spise situationer, i garderobe, under samling og lign. Vi øver os i at, indsamle data og blive klogere på egen og andres praksis samt læringsmiljøet i de enkelte børnefællesskaber.

5. Læring og læreplanstemaer

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaerne skal tage udgangspunkt i Børne- og Socialministeriets beskrivelser af temaerne. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for Børne- og Socialministeriets to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn, og det er afgørende, at de tænkes i en sammenhæng i dagtilbuddets arbejde. Opdelingen i temaer skal sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling i dagtilbud. Læs de ministerielt fastsatte indholdsbeskrivelser og mål for læreplanstemaerne i: "Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold", der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud.



Læreplanstemaerne er:

1. Alsidig personlig udvikling.
2. Social udvikling.
3. Kommunikation og sprog.
4. Krop, sanser og bevægelse.
5. Natur, udeliv og science.
6. Kultur, æstetik og fællesskab.

Beskrivelse af, hvordan der i dagtilbuddet og afdelingerne arbejdes med alle læreplanstemaerne i en sammenhæng, for at understøtte et helhedsorienteret perspektiv på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan organiserer vi arbejdet med læreplanstemaerne, så de fremstår i en sammenhæng?
- Hvordan sikrer vi, at samtlige læreplanstemaer er tilstede i vores læringsmiljøer, så de naturligt indgår i såvel børneinitierede som voksenorganiserede sammenhænge
- Hvordan finder vi viden om og inspiration til læreplanstemaerne, og hvordan følger vi børnenes udbytte af vores arbejde med læreplanstemaerne?
- ...

I Skovgårdsparkens Børnehave arbejder vi løbende med læreplanstemaerne, så alle læreplanstemaerne integreres i vores daglige læringsmiljøer.

Vores udgangspunkt er børnene og hvad børnene aktuelt er særligt optaget af, samt hvad eksempelvis årstiden stiller til rådighed af oplagte emner. Derefter tilrettelægger vi et forløb, hvor vi beskriver, hvordan der arbejdes med de forskellige temaer og hvilke mål der er med forløbet (Røye/SMTTE)

Vi tilstræber, at alle planlagte forløb skal kunne kobles til alle læreplanstemaerne.

Hvordan:

- Vi laver ugeplaner og årsplaner hvor vi tænker alle lærerplans temaer ind.
- Vi benytter evalueringsredskabet ”blomsten” hvor vi kan se, om vi kommer igennem alle læreplans temaerne i den aktivitet/forløb/projekt.
- Vi henter inspiration til aktiviteter/projekter hos hinanden på tværs af huset, på nettet og er opmærksomme på hvad der sker i lokalområdet og hvad der ellers rører sig.



- Vi evaluerer løbende pædagogiske forløb og projekter og dagligdagen som helhed. For at følge op på børnenes udbytte af vores arbejde med læreplanstemaerne, bruger vi SUS- materialet.

6. Det fysiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske miljø bør invitere til leg, udforskning af omgivelserne og såvel fysisk aktivitet som fordybelse både inde og ude. Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske formål, men bør samtidig muliggøre en kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter.

Beskrivelse af, hvordan de fysiske rammer, inde som ude, understøtter målene for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring, som er fastsat inden for hvert af de seks læreplanstemaer (se målene [her](#)). Her beskrives både de generelle betragtninger vedrørende de pædagogiske læringsmiljøer for hele dagtilbuddet og de forskellige afdelingers særlige rammer, muligheder og evt. udfordringer.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan skaber vi rammer og indretning, der understøtter mulighederne for forskellige voksen- og børneinitierede aktiviteter, leg, fordybelse, fysisk udfoldelse mv.?
- Appellerer vores fysiske rammer i alle afdelinger til børnenes nysgerrighed og lyst til at udforske såvel inde som ude?
- Har vi regler, en organisering eller en kultur, der begrænser mulighederne for at bruge de fysiske rammer optimalt?
- ...

Skovgårdsparken børnehave er en gammel institution, men vi har altid fokus på både det fysiske og æstetiske børnemiljø og har gennem årene løbende fornyet os og fundet nye løsninger i vores gamle rammer. Alle vores tre stuer er lyse og indbydende og vi er opmærksomme på at skabe en rar atmosfære for både børn og voksne. Vi har fleksible og flytbare møbler, borde med hjul så vi hurtigt og nemt kan skabe god plads på gulvet til leg og udfoldelse.

Vi bruger meget at skabe "rum i rummet", så vi ikke alle er samlet samme sted hele tiden. Vi har skydedøre der kan lukkes til samt små rum med små døre, så børnene kan for nemme at være sig selv og afgrænse legen.





Vi har legetæpper med forskellige temaer, som kan understøtte, afgrænse en leg samt bringe fantasi og æstetik til legen.

Vi har et værksted, som vi gerne vil blive endnu bedre til at bruge, og vi har en fantastisk legeplads med store gamle træer samt forskellige legezoner bla, sandkasse, gyngestue, fodboldbane osv. Vi har haft en kunstner på besøg, som har hjulpet os med at udsmykke legepladsen, så der er noget flot at kigge på.

Vi har akustikplader med flotte motiver, som fanger børnenes interesse samt giver et godt ind/læringsmiljø.

7. Børn i udsatte positioner

Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner. Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for med tidlig, rettidig indsats at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidig skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads. Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med et særligt fokus. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at udsatte børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for dem. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er betydningsfuld for alle børn, men i særlig grad for børn i udsatte positioner.

Beskrivelse af, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, og hvordan der udvikles rummelige fællesskaber, som alle børn oplever at være en betydningsfuld del af.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan sikrer vi, at børn i udsatte positioner i vores dagtilbud har de pædagogiske, strukturelle og fysiske rammer, de har behov for?
- Hvordan arbejder vi konkret med børnefællesskaber i vores dagtilbud, så børn i udsatte positioner indgår som en betydningsfuld del?
- Hvordan tager den voksne ansvar for kvaliteten i interaktionen og relationen med det enkelte barn?
- ...





Vi har i Skovgårds parkens børnehave, børn og familier med forskellige baggrund, kultur og forudsætninger, så for at behandle alle børn ens behandler vi dem forskelligt. Vi arbejder som personale hele tiden på at være rummelige, åbne og respektere forskelligheder, andre normer og værdier. Vi respekterer at det er forældrenes børn og indgår derfor i et tæt samarbejde med forældre om hvilke tiltag der skal iværksættes omkring barnet. Vi er opmærksomme på, at der er behov for en differentieret indsats baseret på det enkelte barns vilkår og forudsætninger, vi bruger de fysiske rammer vi har til at skærme de børn som har brug for ro til fordybelse og interaktion med de andre børn.

Vi opdeler børnene efter deres forudsætninger for at indgå i den aktuelle pædagogiske aktivitet samt er opmærksomme på, hvilke børn der sættes sammen både i forhold til aktiviteter, spisesituation og ture ud af huset.

Vi bruger ressourcer på at få de udfordrede og udsatte børn til at indgå i børnefællesskabet på lige vilkår med de øvrige børn

Vi er som pædagoger og medhjælper nærværende, tilgængelige og tydelige i kommunikation og interaktionen med børnene. Vi sætter grænser og rammer for hvordan man begår sig i et børnefælleskab.

Vi er meget opmærksomme på børnenes sproglige udvikling. Derfor arbejder vi pædagogisk og målrettet på at styrke det enkeltes barns tidlige sproglige udvikling. Dette gør vi ved at have øje for det enkelte barns eventuelle svage og stærke sider. Herud fra kan vi tilpasse aktiviteter til barnet, som har til formål at styrke og understøtte barnet bedst muligt. Vi er bevidste om, at vi som voksne er rigtig vigtige rollemodeller. Derfor er vi opmærksomme på at, vi har øjenkontakt, at vi taler tydeligt, langsomt og med stemmevariation, at vi ledsager handlinger med tale og at vi gentager barnets ytringer, forstærker og udfordrer barnets sproglige kompetencer.

For at lette overgangen til skole for udsatte børn, kan forældre tilbydes en overleverings-samtale. I denne samtale kan forældre, barnets primær pædagog og den kommende skole deltage. Her overleveres barnets faglige status og der orienteres om barnets kompetencer, hvad børnehaven har haft som fokusområder og hvad der kan arbejdes med i forbindelse med skolestart. Der udfyldes et statusudviklingshjul som følger barnet.

8. Forældresamarbejde

Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i





hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov, og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

Beskrivelse af, hvordan forældresamarbejdet faciliteres og rammesættes, både formelt og i hverdagen, så der samarbejdes om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem, baseret på den enkelte families behov. Beskrivelse af hvordan alle forældre inddrages og involveres aktivt som ressourcer for deres børns trivsel, læring og udvikling.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan samarbejder vi med forældrene om overgange?
- Hvilke muligheder for vejledning og sparring giver vi forældre i relation til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan samarbejder vi med forældre om det enkelte barn og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber?
- ...

I Skovgårdsparkens Børnehave ønsker vi at alle børn skal have de bedste vilkår for at udvikle sig. Derfor er trivsel, læring og udvikling i fokus.

Det er vigtigt at forældre og børnehavens personale indgår i et tæt åbent, tillidsfuldt og ligeværdigt samarbejde med det enkelte barn i fokus.

Ved barnets start i børnehaven, sender vi et velkomstbrev med fokus på den gode start i børnehaven. Ved opstart afholdes en samtale hvor forventninger til hinanden afstemmes. Når barnet har gået i børnehaven i 3 måneder, bliver forældre tilbudt en samtale, hvor der drøftes, hvordan barnet er faldet til i børnehaven, samt barnets trivsel og hvad der videre arbejdes med.

Derudover tilbydes en samtale når barnet fylder år, samt ved behov.

Inden skolestart afholdes en SUS samtale, hvor både forældre og personale udfylder SUS- materialet, som er udgangspunkt for en samtale om barnets trivsel og udvikling op til skolestart.

I dagligdagen har vi en tæt og åben dialog med forældrene, dermed oplever børnene sammenhæng i deres hverdag og forståelsen mellem forældre og personale bliver større. Vi har et årligt forældremøde for hele børnehavens forældregruppe i efteråret.





I Børnehaven har vi forskellige arrangementer. Vi er en børnehave med mange traditioner. Hvert år inviteres børn, forældre og søskende til både sommerfest og julehygge.

Hvis personale og forældre er bekymrede for et barns trivsel, læring og udvikling, kan der tilbydes vejledning og sparring fra det tilknyttede PPR-team fra børn og unge. Der kan afholdes trivselsmøde hvor både forældre, kontakt-pædagog og dagtilbudsleder deltager.

9. Inddragelse af lokalsamfundet

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx skoler, biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal endvidere overveje om et samarbejde med fx ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udskoling eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Beskrivelse af, hvordan dagtilbuddet, herunder bestyrelsen og forældre, inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at etablere pædagogiske læringsmiljøer for børn og herved giver børnene kendskab til det samfund, de lever i, og de muligheder, det giver.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvilke ressourcer og mulige kontakter er til stede i vores lokalsamfund, og har vi kontakt hertil?
- Hvordan kan disse bruges og inddrages i at skabe eller understøtte pædagogiske læringsmiljøer?
- Hvordan kan dagtilbuddet i samarbejde med bestyrelsen åbne sine fysiske faciliteter til lokalområdets behov for herved at understøtte børns trivsel, læring, udvikling eller danselse?
- ...





I Skovgårdsparkens Børnehaven inddrages lokalsamfundet ved at vi fx benytter os af biblioteket, Nordgårdshallen, Naturcenter Sølyst, legepladser, City Vest, Gellerup Kirke, de omkring liggende skove, Brabrand søen og Engsøen.

Vi har ligeledes et tæt samarbejde med vores to distrikts skoler, Engdalsskolen og Sødalskolen.

De sidste par år har vi deltaget i skolebørnehave-skole på Sødalskolen.

Når Brabrand en gang om året afholder kulturuge er vi en del af den, ved at deltage i de aktiviteter der er muligt.

Vi har om foråret ”åben” legeplads for dagplejerne i lokalområdet.

10. Sammenhæng med børnehaveklassen

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper. Det skoleforberedende arbejde i dagtilbud handler især om, at der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til og give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

Beskrivelse af sammenhængen mellem skole og dagtilbud og af, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnenes dannelseparathed og skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan arbejder vi med læreplanstemaerne, så vi understøtter børnenes lyst til at lære og til at indgå i nye og kommende fællesskaber?
- Hvordan tager vi ansvar for en god overgang, fx ved at understøtte deres mod på nye udfordringer, deres evne til fordybelse, vedholdenhed og til at tage initiativ til at indgå i nye relationer?





- Hvordan tilrettelægger vi et gensidigt forpligtende samarbejde mellem dagtilbud og SFO/skole og forældre for meningsfulde overgange fra dagtilbud til skole og fritidstilbud?
- ...

I børnenes sidste år i børnehaven arbejder vi på tværs i huset med en storbørnsgruppe, som etableres med fokus på at skabe læringsmiljøer der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder.

Vi besøger vores distrikts skoler for at skabe en sammenhæng mellem børnehave og skole. Vi leger på skolens legepladser og går forbi skolerne og taler om hvilke skolebørnene skal gå på.

Vi laver et skoleprojekt, hvor vi ”leger” skole med små opgaver, morgensang og frikvarter, her giver vi børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder.

Vi arbejder med det pædagogiske materiale ”Hit med lyden”, som har fokus på børnenes lydlig og sproglig opmærksomhed og forståelse.

11. Ledelse

Ledelsen har ansvaret for, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at kvalificere det pædagogiske læringsmiljø og til at inddrage forældrene. Ledelsen understøtter og kvalificerer faglige, pædagogiske refleksioner hos personalet via facilitering, sparring og løbende metodeudvikling med fokus på udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer og på at skabe stærkere læringsfællesskaber. Den samlede ledelse understøtter dagtilbuddets åbenhed over for lokalsamfundet. Den pædagogiske leder organiserer arbejdet, så det understøtter personalets arbejde med den pædagogiske læreplan.

Beskrivelse af, hvad ledelsens opgave er, for at der leves op til de ministerielt fastsatte mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring inden for hvert af de seks læreplanstemaer. Beskrivelsen skal både rumme dagtilbuddets ledelse samt de individuelle forskelle, der måtte være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:



- Hvordan sikrer og understøtter ledelsen, at den pædagogiske praksis ledes gennem den styrkede pædagogiske læreplan?
- Hvordan sikrer ledelsen en løbende udvikling af personalets viden og kompetencer?
- Hvordan understøtter organiseringen af dagligdagen, at der er mulighed for faglig refleksion over egen og fælles praksis?
- ...

Skovgård parkens børnehave er en selvejende institution og vi nyder godt af at have ledelsen tæt på i den daglige praksis. Ledelse tæt på betyder, at der hurtigere kan træffes beslutninger. Vi oplever at ledelse tæt på giver mulighed for hurtigt at iværksætte nye pædagogiske tiltage, hvis noget ikke fungerer.

Det er vigtigt for os, at ledelsen også agerer på gulvet og har kendskab til børn og forældre, samt de daglige læringsmiljøer, samt for at kunne sætte sig i pædagogens sted og være en tydelig og deltagende ledelse.

Vi afholder personalemøder, mandagsmøder samt stuemøder hvor ledelsen kan understøtte, at den pædagogiske praksis ledes og udvikles med den styrkede læreplan i fokus. Her tages emner op i forhold til pædagogiske aktiviteter, projekter og tiltag, samt den daglige pædagogiske praksis som helhed.

På personalemøderne holder vi ”professionel respons”, hvor pædagogerne skiftevis er på med et emne/udfordring, som der ønskes sparring på. Ledelsen fungerer som facilitator og de øvrige medarbejder sidder som responsgruppe og giver sparring og ideer til løsningen.

Vi arbejder med stærkere læringsfællesskaber og det faglige fyrtårn er på dagsorden hver gang der afholdes p-møde. Der er fokus på videreformidling af ny viden, samt at blive gode til at indsamle data både på aktiviteter og børn samt at viden dele på tværs af huset.

12. Pædagogisk personale

Det pædagogiske personale skal sammen skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed, samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling, er udgangspunktet for de læreprocesser, som barnet indgår i. For at kunne lykkes med dette er det centralt, at det pædagogiske personale i det interne arbejde både kan tage ledelse og give følgeskab.





Beskrivelse af, hvad det pædagogiske personales opgave er, for at der leves op til de ministerielt fastsatte mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring inden for hvert af de seks læreplanstemaer. Beskrivelsen skal både rumme dagtilbuddet generelt samt de individuelle forskelle, der måtte være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan organiserer det pædagogiske personale arbejdet, så vores fokus er på børnenes individuelle behov for støtte, guidning og udfordring i deres leg og aktiviteter?
- Hvordan støtter det pædagogiske personale hinanden i at være gode rollemodeller, der bekræfter og inspirerer børnenes kreativitet, nysgerrighed og eksperimenterende leg?
- Hvad kræver det af den enkelte, når der skal være en intenderet pædagogisk tilgang til børnene over hele arbejdsdagen i såvel børne- som vokseninitierede aktiviteter?
- ...

I Skovgårdsparkens Børnehave arbejder vi stueopdelt. Der er to faste pædagoger og en medhjælper pr stue.

Pædagogerne på stuen samarbejder om børnenes trivsel, læring og udvikling, og kan søge sparring hos ledelsen, andre pædagoger eller hos det tilknyttede PPR-teamet.

Ved barnets start i børnehaven, tildeles barnet/familien en kontakt pædagog, som har ansvaret for at afholde samtaler i løbet af barnets børnehavetid.

På stuerne laver samt afvikler stuepædagogerne forskellige aktiviteter og pædagogiske forløb som er tilpasset den enkelte børnegruppe, samt tager udgangspunkt i læreplanstemaerne.

I børnehaven har vi også pædagogiske aktiviteter på tværs af huset som vi planlægger sammen i personalegruppen og dermed inspirerer hinanden

Fx storbørnsgruppens forløb i deres sidste år i børnehaven, som tager udgangspunkt i SUS- materialets mål for 6 årig børn.

Det kræver at den enkelte medarbejder har gode samarbejdsevner, er nærværende, tydelig og god til at strukturere sit arbejde, samt tage ledelse af egen stue/gruppe.

På personalemøder vidnedeler og inspirerer det pædagogiske personale hinanden og gennem "professionel Respons" hjælper og støtter vi hinanden på tværs af stuerne til at finde på nye tiltag og handlemuligheder når vi møder udfordringer.





13. Dokumentation og refleksionspraksis

Ledelsen har ansvar for, at det pædagogiske personale løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan fx ske ved, at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse, og systematisk refleksion og justering af praksis.

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Refleksionen forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Samtidig skal man turde udfordre hinandens vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Med afsæt i refleksionen og en stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere læringsfællesskaber. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft.

Dokumentationen kan både være kvantitative og kvalitative data. Dokumentation til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer kan være personalets beskrivelser, iagttagelser eller videooptagelser af den pædagogiske praksis. Dokumentation af børnenes udbytte kan eksempelvis være børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed. Dokumentation er også det pædagogiske personales erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis. Sidst men ikke mindst er data også viden baseret på forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, socioøkonomi, vurderingsredskaber til fx sprog og robusthed mv. Der skal være balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere på den ene side og det udbytte, som det pædagogiske personale får, på den anden side.

Den pædagogiske dokumentation og refleksionspraksis vil tage afsæt i de bærende principper for Stærkere Læringsfællesskaber.

Beskrivelse af, hvordan der skabes en feedbackkultur, hvor der løbende dokumenteres og reflekteres over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring udvikling og dannelse, så der sker en videreudvikling og kvalificering af egen og fælles praksis.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan skaber vi en feedbackkultur, så refleksion over egen og fælles praksis bliver en naturlig del af hverdagen?
- Hvilke data er meningsfulde for os at indsamle og tage udgangspunkt i, når vi skal reflektere over vores daglige pædagogiske arbejde og børnenes udbytte heraf?
- Hvordan involverer vi børnene i den løbende refleksion og dokumentation?
- ...



I Skovgårdsparkens børnehave arbejder vi på at have en god feedbackkultur, hvor vi reflekterer over egen og andres praksis ved hjælp af bla "Professionel Respons".

Igennem Stærkere Læringsfællesskaber og det faglige fyrtårns rolle heri arbejder vi på at indsamle data på forskellige hverdags situationer/rutiner eks. Spisesituation, garderobesituation, planlagte aktiviteter fx "Hit med lyden" samling, så vi kan sparre med hinanden på tværs af huset og finde nye handlemuligheder og eks optimere dem.

Vi bestræber os også på at have børnenes perspektiver/ideer med og laver indimellem børneinterviews, små film, som bruges til evaluering.

14. Evaluering

Udover at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet er dagtilbudslederen også ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende pædagogiske dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfællesskab blandt ledere og pædagogisk personale.

Beskrivelse af, hvordan vi vil evaluere sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring udvikling og dannelse, med henblik på udvikling og kvalificering af dagtilbuddets praksis.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvilke oplysninger og dokumentation har vi brug for, for at kunne vurdere sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes udbytte?
- Hvordan organiserer vi indsamling af netop den relevante dokumentation, der kan øge de voksnes viden om, hvad der virker for børnene?
- Hvordan kan vi skabe en stærk evalueringskultur med videndeling på tværs af afdelingerne, der medfører bedre læringsmiljøer for børnene?
- ...

I skovgårdsparkens børnehave opstiller vi mål for den styrkede pædagogiske læreplan. Vi diskuterer løbende udviklingspunkter og udvikler dagligdags rutiner eks. Spisesituationer, samling, garderobe situation. Personalet indsamler løbende data på forskellige øvebaner der sættes



op af det faglige fyrtårn. På den måde lyser vi på de pædagogiske læringsmiljøer/børnemiljøer som børnene indgår i og ser på deres udbytte herfra -om de opnår de mål vi har sat. Vi arbejder meget med at blive endnu bedre til at dokumenterer og indsamle data og har det som udviklingspunkt. Vi kan mærke at det fungerer når vi videndeler, sparer med hinanden og ser på data og evaluere sammen på personalemøder på tværs af huset. På denne måde opnår vi et stærkt læringsfællesskab kollegaer imellem.